

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Орлин Панайотов Дворянов относно хабилитационен труд на доц. д-р Борис Кирилов Сергинов – кандидат за академична длъжност „професор“.

Този конкурс е обявен от Нов Български университет по професионална област на висше образование 8.2. Изкуствознание и изобразителни изкуства (дизайн, интериорен дизайн) като доц. д-р Сергинов се явява единствен кандидат. Кандидатурата му е разгледана на заседание на съвета на департамент „Дизайн“ на НБУ и подкрепена от присъствалите. За конкурсът кандидатът е депозирал изискваните от правилника хабилитационен труд, материали, документация и необходими приложения към тях.

Борис Сергинов е завършил Художествена гимназия в гр. София. През 1994г. се дипломира като магистър в НХА „Н. Павлович“ (специалност „Живопис“).

След завършването си работи като художник по различни творчески проекти. Паралелно с творческата си дейност е преподавател в различни учебни заведения. През 1996г. преподава „Компютърна графика“ в ССХУ за Приложни изкуства в гр. София. През следващата година води курс в Свободната академия „Жул Паскин“. В периода 1996 - 1999г. преподава „Неконвенционални форми“ в специалност „Педагогика на изобразителното изкуство“ към СУ „Св. Климент Охридски“. От 2000 до 2011г. води различни дисциплини свързани с дизайна в НБУ и „Съвременни средства за проектиране“ и „Саунд дизайн и електронна музика“ в НХА.

Борис Сергинов защитава дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на тема „Традиционни и съвременни средства за визуализация в индустриалния дизайн“ по научна специалност с шифър 05.08.04 в НХА през 2007 г.

През 2009г. защитава хабилитационен труд на тема „Дизайн и компютърна графика в обществен интериор“ и заема академичната длъжност „Доцент“ в НБУ.

По време на работата си в НБУ Сергинов е директор на редица магистърски програми, а от 2011г. до днес е Ръководител на департамент „Дизайн“.

От казаното до тук може да се добие впечатление за областите на теоретичните интереси и преподавателския опит на Борис Сергинов. Съвсем естествено и

представения хабилитационен труд за настоящия конкурс е пряко продължение и надграждане на досегашните творчески търсения в областта на дизайна. Трудът представлява монография със заглавие „Дизайн, диалог и монолог. Факти, методи, прогнози“. Издаден е от издателството на Нов български университет през 2015г.

Монографията е структурирана в единадесет глави с общ обем 370 страници. Първите четири от главите обхващат 240 страници, които са посветени на историческия преглед на развитието на дизайна в световен план. Отбелязани са основни автори и школи, разказани са интересни и любопитни подробности. В началото са открити личностите и техните творчески концепции и постижения на Уилям Морис, Едуард Коли Бърн-Джонс, Форд Мадокс Браун, „Четворката от Глазгоу“ (семеините двойки Макинтош и Макнеър), Петер Беренс, Анри ван де Велде и мнозина др. Във втора глава авторът се спира на школите и авторите свързани с естетиката на функционализма. Разгледани са „Дойчер Веркбунд“, „Баухаус“, стил модерн, ВХуТеМас, проектът „Нов Франкфурт“. Във връзка с тях са споменати творчески проекти на Анри ван де Велде, Валтер Гропиус, Ернст Мей, Маргарете Шуте-Лихотски и др. Трета глава започва с описание на „Де Стейл“ и главните фигури в него – Тео ван Дусбург, Пийт Мондриан и Герит Ритвелд. Отделено е значително място за приносите на Лео Корбюзие към съвременната архитектура. Коментира се и американския дизайн като разработки на стратегии за „съблазняване на клиента“ и се изтъкват на преден план имената на Хенри Драйфус, Реймънд Лоуи.

От особена важност за облика на хабилитационния труд е глава четвърта, в която са засегнати някои радикални идеи, непромишлени методи, утопични проекти свързани с настъпилите промени през втората половина на ХХ век. Акцентирането върху естеството на радикалната, авангардна вълна в дизайна, която набира скорост през този период е, според мен крайно необходимо в настоящата ситуация в българското образование по изкуствата по ред причини, които тук няма да изброявам. В текста си Сергинов преминава от английския, американския поп арт и брутализма, както и по-нататък през метаболистите, множеството японски архитекти и дизайнери, групата „Архиграм“, движението за радикален дизайн, групите „Архизум“, „Мемфис“, „Щтрум“, за да достигне до групите „Алхимия“, „Суперстудио“ и идеята за дизайнерите „супер-звезди“ в днешно време.

Казано на кратко, в тези 240 страници читателят може да получи много добра обща, историческа представа за многообразието от личности, стилове и постижения в областта на дизайна като цяло още повече, че трудът е богато илюстриран.

В пета и шеста глава са представени различните методики на дизайн проектирането. В началото авторът се спира главно на улмската школа, наследила голяма част от разработените в Баухаус методики. По-нататък е направен преглед на различни други методики като например: характерната за италианския дизайн, методиката, която се базира на „психологическата сензитивност“, другата която е свързана с „природния конструктивизъм“, както и тази на системното проектиране обвързано с „дизайн - концепцията“.

Като контрапункт на изброените по-горе методически варианти Борис Сергинов коментира в отделна глава методите за проектиране, които се основават на психологията на дизайна изхождаща от гешталтпсихологията.

В глава седма интересът е фиксиран върху проблема за цвета в дизайна. Подчертава се, че цветът притежава „комуникативна сила“, която изиграва важна роля при проектирането и последвалата го реализация. Тук бих отбелязал, че на фона на цялостния труд тази глава се оказва твърде кратка. В този смисъл бих препоръчал на кандидата да развие в бъдещите си публикации по-подробно този проблем.

В следващите глави се засягат различни въпроси свързани със съвременните предизвикателства пред дизайна. В основата са полусните противопоставяния между понятия като „смисъл-абсурд“, „консумизъм-дизайн“, „маргинално и художествено проектиране“. Обърнато е и специално внимание на стилообразуването и съвременните тенденции в интериорния дизайн и някои прогнози за неговото развитие.

Трябва да се отбележи, че главите от пета до единадесета са разработени на базата на по-ранните публикации на автора. Например „Консумизъм и дизайн“ е публикувана в Сборник „50 години академично образование в България“. В нея се разглеждат проблемите на консумативното общество произтичащи от манипулацията на потреблението чрез спецификата на дизайнерските решения. Другата статия „Между смисъла и абсурда“ е публикувана в Сборник „Проблеми и перспективи в развитието на съвременния дизайн и декоративно-приложните изкуства.“ В случая авторът излага основни положения в теорията на Малдонадо свързани с изследването на различните

форми на дизайна и анализира някои конфликтни пунктове от теоретичния и практически диапазон на Улмската школа.

Намирам за уместно включването на тези разработки в цялостния хабилитационен труд тъй като те не само допълват основната идея, но и представят пред читателя някои частни аспекти на общата проблематика.

До тук направих бегъл преглед на структурата и съдържанието на труда. Но колкото и да е важен неговия широк обхват, намирам за нужно да отбележа, че главното му достойнство е концептуалното анализиране на двата противоположни подхода в дизайна - диалогичния и монологичния. Става въпрос за критичните разсъждения по отношение на функционализма, проповядван и налаган у нас в деформиран вид през дългите години на тоталитарния период. В този смисъл важните приноси на труда са както пространното описание на факти свързани с автори, школи, стилове, събития бележещи основните стъпки в развитието на световния дизайн, така и критичния подход и коментар на същността на тези феномени. По този начин трудът придобива свое специфично и важно място в общата система на научни изследвания и академично обучение свързани с областта на дизайна.

Накратко ще се спра и на това, че Борис Сергинов подкрепя представения пред нас труд с още немалко научни публикации реализирани след като е станал доцент и значителен брой участия в научни конференции и проекти в България и чужбина. Чрез документацията и приложените материали за конкурса ставаме свидетели на последователно развивана научна и преподавателска дейност, чиито резултати респектират и впечатляват.

Искам да отбележа един друг важен аспект от организационната дейност на Б. Сергинов - работата му като ръководител на научни и творчески проекти. Ще изброя няколко от тях:

„Дизайн и архитектура – теория, практика и взаимодействие“ представлява между-университетски форум по време, на който се осъществява среща на изящните, приложните изкуства с дизайна и архитектурата. Основната цел е да се експериментират синтезни форми, които да представят възможните връзки между различните университетски специалности.

Участието на НБУ на международното изложение „Heimtextil 2013“ (Франкфурт на Майн, Германия). Този проект представя българското образование по дизайн по нетрадиционен начин. Демонстрирани са различни алтернативни форми в областта на съвременните търсения в дизайна.

Друг важен проект, който Сергинов ръководи е „НБУ в партньорство със “Sofia Design Week“ – творческа работилница на IXDS (Интерактивен дизайн, Германия) с участието на преподаватели от Германия, Израел и България.

Борис Сергинов участва и в международния проект на Арт фондацията „Лучано Бенетон“ Imago Mundi с куратор Клаудио Скорети.

Към така изброените проекти могат да се добавят още множество участия в научни конференции, семинари, отворени лекции. Без да навлизам в подробности за тяхната тематика, ще отбележа, че обхватът им е разнообразен в професионално отношение.

Тук е мястото да обърна внимание, че резултатите и постиженията в теоретичната област обикновено са силни именно с това, че стъпват върху фундамент от сериозни практически действия и реализации т.е. върху натрупан се с времето значителен творчески опит. При Борис Сергинов този опит е най-вече в областта на съвременните форми за художествен изказ. Поради факта, че аз също работя в това направление, а и често поради стечение на обстоятелствата, се оказвах много пъти пряк свидетел на художествените изяви на Сергинов. От позицията на специалист в областта, а и на зрител, мога да твърдя, че авторското присъствие на Сергинов на сцената или в изложбената зала е харизматично.

Диапазонът на творческите изяви на Борис Сергинов се разпростира от живописата, през колажите, обектите, инсталациите и пърформансите до съвременните дигитални технологии и дизайнерски решения. Той е „широкообхватен“ автор, който не поставя рязка граница между чисто индивидуалните и колективни изпълнения. Умението му да работи в екип го поставя в равноправни партньорски колаборации с други автори, а така също и в лидерска позиция по време на съвместни проекти със студенти.

Сред изложбите, в които Борис Сергинов участва могат да се открият следните:

„Представяне на българското съвременно изкуство в Китай (Музей на модерното изкуство „Ханджоу“, Представяне на групата XXL в Музея за модерно изкуство в гр. Ниш (Сърбия), Изложба на български художници в Градска галерия (гр. Цариброд, Сърбия), „Нови територии – кросдисциплинарни практики“ в градска галерия (гр. Перник), Обща изложба „Реминисценции от 90-те. Представяне на група XXL“ в СГХГ, Обща изложба „25 години а а а“ в Музей за съвременно изкуство (САМСИ) „Софийски арсенал“ НХГ.

Важен аспект на изложбите, които самият Сергинов инициира и в, които в някои случаи участва непосредствено са свързани със студентски изяви. Прави впечатление, че те са както международни, така и между-университетски в рамките на българското висше образование. Според мен това е една изключително важна дейност на представящия се на конкурса кандидат, поне по две причини.

Първата е, че полето за студентски изяви в България е сравнително ограничено по ред причини. От страна на организаторите им се изискват не малко усилия, както административни, така подкрепящи извеждането на творбите и експозициите на професионално ниво. Но извършването на тази, често пъти ентузиастка и безвъзмездна дейност обикновено е възнаградено от порасналите умения и самочувствие на студентите.

Втората причина за моите адмирации е свързана с между-университетския характер на част от изявите. Често тази колаборация се оказва трудно постижима поради някакви предубеждения, скрупули и конкурентни съображения на административните ръководства. Когато тези пречки бъдат преодоленни в полза на публично представяне на студентското творчество, поне за младите автори става ясно, че ние всички преподаватели и студенти „орем една нива“, т. е. полезното, което правим е в полза за развитието на българското образование. А конкуренция винаги ще има, но трябва да е лоялна, за да може художественото образование в страната ни да се развива в градивна посока.

След като изложих своите наблюдения и разсъждения по представения хабилитационен труд предлагам без никакво колебание на уважаемото научно жури да присъди на доц. д-р Борис Кирилов Сергинов академичното звание „професор“.

15. 02. 2016 г.

Дворянов)

(проф. д-р Орлин